TALLINNA POLÜTEHNIK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE KÄÄLEKANDJA

Nr. 24 (1208) Ilmub 1949. a. aprillist Reede, 13. juuni 1986 Hind 2 kop.

ÜHISKONDLIKELE TÖÖDELE MEIE JUUBELIOBJEKTIDEL — LADUS KORRALDUS NING ASJALIKKUS!

Läheneb instituudi juubelipidustuste aeg. Vastavalt k. a. sotsialistlikele kohustustele osalevad pidupäevade ettevalmistamises kõik meie kollektiivi liikmed, kelle poolt ühiskondlikus korras tehtav töö on kaalukas panus juubelieelse ehitus- ning remonditööde programmi täitmisel.

Kuna tööde maht on suur (30—35 tundi iga üliõpilase ja 25—30 tundi iga töötaja kohta), moodustati neljaliikmeline ühiskondlike tööde staap (ülem R. Kuusik 53 26 76, sekretär K. Vellerind 53 70 78), kes koordineerib ühiskondlikus korras tehtavaid töid ning tegemisi. Rektoraadi, ehitusorganisatsioonide ning ühiskondlike tööde staabi koostööna jaotati juubeliobjektid teaduskondade vahel (vt. rektoraadi otsus nr. 3 01. 04. 1986. a.) ning hinnati eeldatavad tööde mahud. Töövõtjaid abistatakse üliõpilaste ja teenistujate hõivega iga teaduskonna vastutava isiku kaudu, kes on sidepidajaks teaduskonna ning ehitajate vahel (ühiskonnateadlastel T. Härm — 47 42 01, üldteoreetiliste õppeainete teaduskond: A. Sauga — 53 29 72, energeetikutel V. Loigom — 47 27 61, automaatikutel U. Tamm — 53 20 88, mehaanikutel A. Laansoo — 53 22 88, keemikutel A. Viiroja — 53 21 14, ehitusteaduskonnas V. Segerkrantz 53 22 14 ja M. Aben 53 29 76, majandusteaduskonnas T. Täht — 47 39 43, arvutuskeskuses E. Rootalu 53 62 46). Ühiskondlikus korras tehtud töötundide arvestust teostatakse töödejuhataja poolt väljastatavate talongide alusel. Kokkuvõttev arvestus toimub viimaste järgi juubelipidustuste aegu, mil selgitatakse ka usinamad kaasalööjad. Aktiivsemaid ootavad turismituusikud (sotsialismimaadesse, noorsoolaagritesse, Nõukogude Liidu linnadesse) ja mälestusesemed. Seepärast palutakse saadud talongid hoolikalt säilitada.

Kuna juuli ja august on õppejõudude puhkusekuud, palume sel ajal eriti aktiivset kaasalöömist teenistujatelt.

Kõigi üliõpilaste ja töötajate mõistvat ja aktiivset suhtumist ootame juubeliettevalmistuste haripunktil — septembris.

HEAD KAASALÖÖMIST JA TÖÖINDU!

—o—

MEIE INSTITUUDI ÕPPEJÕUD, TEENISTUJAD JA ÜLIÕPILASED ON ANDNUD TŠERNOBÕLI ABISTAMISE FONDI 4094 RUBLA.

KÕRGKOOLI ÜMBERKORRALDAMISE PROJEKTI ARUTELU ON ALANUD

Käesoleva aasta 1. juunil ajalehes «Pravda» ilmunud NLKP KK projekt «Meie maa kõrg- ja keskeerihariduse uutmise põhisuunad» muutus instituudis kohe elava arutelu objektiks. Instituudi parteikomitee ja rektoraadi suunamisel toimuvad teaduskondade ja osakondade, töö- ja õppekollektiivide koosolekud, kus põhjaliku läbiarutamise tulemusena tehakse ettepanekuid ja soovitusi selle tähtsa dokumendi vastuvõtmiseks. Instituudi aktiivi koosolekul võetakse vastu süstematiseeritud ja põhjendatud ettepanekud, et need esitada kõrgemalseisvale organile. Selline on asja tehniline ja organisatsiooniline külg. Olles kõrgkooli, täpsemalt tehnikakõrgkooli patrioot ja tunnetades 500-liikmelise parteiorganisatsiooni meeleolu ning püüdlusi, julgen avaldada siinkohal nimetatud projekti läbilugemisel tekkinud mõningaid mõtteid.

Kõrgkoolis töötajatel enamuses olid kaadri ettevalmistuse puudused ja vead selged juba tükk aega varem. Ranged reglemendid, määrused, piirangud, protsentomaania jne. — on siiani takistanud kõrgkooli täie võimsusega töötamast, andma oma suurt ja tähtsat panust nõukogude kaadri ettevalmistamise taseme tõstmisel maailma esimesele positsioonile.

Hariduse, teaduse ja tootmise integratsiooni, selle kasuteguri tähtsuses on Tallinna Polütehnilise Instituudi õppejõud ja teadurid veendunud. Oleme mitmesuguste vabariigi ja liiduliste asutustega koostöös. Näiteks, valmistame vabariigi mööblitööstusele spetsialiste, projekteerime tootmises uusi mudeleid ning tootmispool omakorda on andnud meile korralikud õpperuumid ja teadustöö tegemise laborid. On veel teisigi näiteid, mis aga ikkagi ei moodusta ühtset, projektis ettenäidatud kooperatsioonisüsteemi, tervikut. Instituudi teadlaste poolt on konstrueeritud mitukümmend rahvamajanduse tarbeks hädavajalikku aparaati ja seadet, kuid tootmisse pole neid veel juurutatud, sest puuduvad vastavad tootjad, ja vast ka huvi.

Tänu vabariigi juhtivate organite toetusele oleme saanud soetada arvutustehnikat sellisel määral, et on võimalik igal üliõpilasel õppida arvutiga töötama, s. t. individuaalse õpetamise ja õppimise protsessis osalema. See on aga ka projektis fikseeritud keskse spetsialistide ettevalmistamise ülesandena. Olgu siinjuures lisatud, et instituudis avati käesoleva aasta alguses kvalifikatsiooni tõstmise teaduskond, kus vabariigis arvutustehnikaga tegelevad töötajad saavad ennast täiendada informaatika ja arvutustehnika alal. Viimati öeldu tähendab seda, et oleme täitma hakanud projektis kavandatud kvalifikatsiooni tõstmise ülesannet.

Terve rida probleeme, mis puudutavad kõrgkooli materiaalset baasi, praktilist õpetamist, õppejõudude kaadri tugevdamist ja hoolt nende eest on teravalt ennast tunda andud ka TPI-s.

Instituut valmistab inseneri-kaadrit ette põhiliselt Eesti NSV jaoks. Tagasisidemete kaudu saadav teave lubab arvata, et meie poolt ettevalmistatud spetsialistid on hea teoreetilise ettevalmistusega ja hinnatud inimesed. Ometi on aga noortel inseneridel mõningaid raskusi sisseelamisel töökollektiividesse, mille peapõhjus on praktilise töö kogemuse puudumine. Kui kõrgkool selle puuduse õppeaja jooksul kõrvaldaks, oleks sellest suur kasu töökollektiivile, spetsialistile endale, kogu riigile.

Arvame, et parteiorganisatsioonil on kõige suuremad ülesanded selle tähtsa projekti rakendamisel kaadri valiku ja paigutamise küsimustes.

Lubage nende mõningate mõtete lõpetamisel avaldada veendumust, et nii instituudi juhtkond kui ka kogu kollektiiv oma positiivse häälestatuse tõttu kõrgkooli ümberkorraldamise projekti saavutab soovitud edu otsuse ellurakendamisel.

TPI parteikomitee sekretär
AADU TALTS

ESMALT TEHKE SELGEKS PÕHILINE, ALUSTRAJAV!

On jälle sess ja paljudes rühmades filosoofiaeksam. Kas on kõigile ikka arusaadav põhikategooria — «mateeria» — fundamentaalne tähtsus ja selle seos põhiküsimuse lahendamisega? Milles peitusid metafüüsilise materialismi saamatuse ja füüsikalise idealismi õitsengu juured sajandivahetusel? Üliõpilastele, kes hilise sõjaväest saabumise tõttu pole kuulanud vastavat loengut või kellel on jäänud vähe aega süvenemaks Lenini teose «Materialism ja empiriokrititsism» 5. peatükis analüüsitud mõtetesse, osutub vastuste leidmine tõsisteks probleemideks.

Metafüüsiline materialism samastas mateeria mõiste loodusteaduslike ettekujutlustega tema konkreetsest ehitusest ja struktuurist, redutseeris ta ainult ühele mateeria liigile — ainele (aatomile). Aatomile peeti omaseks selliseid tähtsaid omadusi, nagu:

läbimatu — röntgenkiirgus (1895)

jagamatu — elektron (1897)
muutumatu mass — erirelatiivsusteooria (1905)

Kujunes keeruline olukord, sest sajandivahetuse füüsikaavastused hakkasid kummutama neid omadusi. Füüsikud, tungides aatomi sisemusse, leidsid seal sellised omadused, mis ei sobinud kokku klassikalise loodusteaduse teoreetilise arsenaliga. Situatsioon teravnes veelgi kvantmehaanika matemaatilise aparaadi formuleerimisel, mis kirjeldas mitte enam klassikalisele füüsikale omaseid probleeme, vaid füüsika potentsiaalseid võimalusi. Rida idealistlikke füüsikuid tuligi järeldusele, et mateeria on kadunud. Seda püüti põhjendada mitmeti:

1) mateeria tähtsad omadused on kadunud;
2) ta võib muutuda «puhtaks energiaks»;
3) on jäänud vaid valemid, mida tõlgendati idealistlikult.

Algallikate, loengumaterjali ja õpiku põhjal tuleks hoolikalt selgeks teha just need idealistide käsutuses olevad argumendid.

Selluses situatsioonis võttiski sõna V. Lenin teoses «Materialism ja empiriokrititsism» (1908). Metodoloogiliselt eriti tähtis on Lenini seisukoht, et mateeria ei kao, vaid kaob see piir, milleni seni loodusteadustes tunti mateeriat. Teadus, tungides mateeria olemusse, nihutas edasi traditsioonilise piiri, milleni seni teda tunti. See aitas tõusta mehhanistlikult materialismilt dialektilisele.

Lenini mateeria formuleeringut läbib seisukoht, et mõistet selgitatakse tema põhiomadusega — ainus mateeria omadus, mille tunnetamisega on seotud filosoofiline materialism, on omadus olla objektiivne reaalsus, eksisteerida väljaspool teadvust.

Sellega, et Lenin annab uue mateeria määratluse, lahendab ta kõik eelpooltoodud probleemid, näitab ära nende tekke poliitilised põhjused, võitleb idealismi, agnostitsismi ja metafüüsiliste väärkäsitlustega ning annab metodoloogia loodusteadustele ja praktikale. Lenini mateeria definitsioonist tuleneb vajadus tundma õppida üha uusi ja uusi mateeria liike, avastada järjest keerukamaid mateeria omadusi.

Nagu igas teaduses, nii ka marsistliku filosoofia raames, on mõningaid vaieldavaid küsimusi seoses mateeria mõistega. Eriti aktuaalne on selles osas mateeria mahu probleem. Jugoslaavia filosoof M. Marković arvates on Lenini definitsioon liiga üldine. Rida filosoofe püüab definitsiooni täiendada selliste omadustega nagu aeg, ruum, süsteemne-struktuurne diskreetsus jt.

Mateeria mõiste täidab erinevaid funktsioone — metodoloogilist ja maailmavaatelist. Tänapäeva teadus huvitub esmajärjekorras metodoloogilisest funktsioonist; poliitilises võitluses on tähtsad maailmavaate probleemid, mis on paratamatult seotud ka muutustega mateeria käsitlemisel, tema seesmise aktiivsuse mõistmisel.

Teaduse ja tehnika progressi kiirendamise tingimustes meie maal omab erilise tähtsuse NLKP programmi uues redaktsioonis väljaöeldud mõte, et dialektilis-materialistlik metodoloogia on olnud ja jääb loodusteadusliku ja sotsiaalse tunnetuse põhimõtteliseks, hoolikalt kontrollitud aluseks.

Tõsist abi eksami sooritamisel leiate brošüürist P. Pints «Mateeria mõiste olemus V. I. Lenini teoses «Materialism ja empiriokrititsism» ning kaasaeg», Tall., 1983.

HELI KOITLA,
filosoofiadotsent

Nõukogu kinnitas oma istungil 10. juunil TPI 50. aastapäeva puhul audoktori nimetuse omistamiseks:

HELSINGI TEHNIKAÜLIKOOLI VEEVARUSTUSE JA KANALISATSIOONI KATEEDRI JUHATAJA PROFESSOR EERO KAJOSAARI, kes on üks juhtivaid keskkonnakaitse spetsialiste Skandinaaviamaades. Suur on tema panus Nõukogude—Soome koostöögrupis Soome lahe veekaitse korraldamisel.

UNGARI RV TEADUSTE AKADEEMIA ARVUTITE JA AUTOMATISEERIMISE INSTITUUDI DIREKTORI, BUDAPESTI TEHNIKAÜLIKOOLI PROFESSORI TIBOR VÁMOSI, kes on ülemaailmselt tuntud teadlane tootmisprotsesside ja suurte süsteemide juhtimise alal. Tema ja tema õpilased on olnud nii TPI üliõpilaste kui aspirantide juhendajaiks.

kuupilk

MAI

on kauneim kevadkuu.

Taimeriik muutub haljendavaks ja lopsakaks, õitsele puhkevad nurmenukk, pääsusilm ja kannikesed. Mais ning juuni algul saabuvad viimased rändlinnud: piiritaja, peoleo ja roolinnud.

Suvi on käegakatsutavasse lähedusse jõudnud.

Maikuu nimetus tuleneb arvatavasti «taevavõlvi kandja» Atlase mäginümfist tütre MAIA nimest. On nimega kuidas on, kuid kuu ise on küll tõepoolest selline nooruslik, värske, miks ka mitte — tütarlapselik. Alati.

Mai toob endaga kaasa kaks ilusat kevadpüha: 1. mai (tänavu 100. korda) ja Võidupüha ning nende tähistamiseks korraldatud toredad üritused. Meenutagem kasvõi TPI rahvamatka.

Mais naasid paljud tipikad sõjaväest. Rõõmu kui palju, eriti kui teada, et enamik jätkab sügisel õpinguid oma instituudis.

Mais algas looduskaitsekuu. Tänapäeva looduskaitse peaülesandeks ei ole enam üksikute taime- ja loomaliikide ning -kooslste kaitsmine inimese eest. Tähtsaim on inimese elukeskkonna kui terviku kaitsmine inimese enda kahjuliku mõju eest. Selle tõestuseks, et keskkond tõesti kaitset vajab, oli ka hiljutine tuumaõnnetus Tšernobõlis koos oma koheste ja otseste ning võimalike hilisemate ja kaudsemate tagajärgedega.

Maiga hakkas kevadsemester ümber saama, vanematel kursustel algas juba sess. Kuigi sess vaieldamatult õpetab noort inimest oma jõuvarusid mobiliseerima, kerkib äsjaavaldatud kõrg- ja keskerihariduse uutmise projekti taustal küsimus, kas mitte ei soodusta praegune õppetöö korraldus kõrgkoolis KÜLL-JÕUAB-SUHTUMISE ja

VIIMASE-MINUTI-TORMAMISE-MENTALITEEDI juurdumist tulevastes spetsialistides.

Mais toimus Nõukogude Liidu ja Soome rahupooldajate kohtumine Tallinnas, millest ka meie instituudi esindajad osa võtsid. Veenev näide erineva ühiskonnakorraga riikide kodanike ühistest huvidest ning suhtumistest.

Mai viimasel päeval algas kauges ja eksootilises Mehhikos jalgpalli MM-võistluste finaalturniir. Spordisündmus, mis jääb alla vaid olümpiamängudele. Palju põnevust ja kaasaelamislusti teleri ees.

Ees seisab imeilus puhkusening maleva- ja töösuvi, mis ainsana lahutab meid sügisestest TPI juubelipidustustest.

Ahjaa, mais oli ka AJAKIRJANDUSPÄEV.

Instituudi poolesajandilisele aastapäevale pühendatud grandioossete ürituste sarja eel on paslik üles kutsuda kõiki tudengeid, aga ka õppejõude ja teetujaid «Tallinna Polütehniku» veergudel jagama oma peomuljeid. Kuid mitte ainult. Kirjutada võib ja kirjutama peab ju kõigest, mis meid ümbritseb.

KULDAR TAVETER, TI-61

POLIITILISE ÖKONOOMIA KATEEDRI TÖÖST 1981—1986. A. JA TPI NÕUKOGU 19. MAI 1981. A. OTSUSE TÄITMISEST

Nõukogu, kuulanud poliitilise ökonoomia kateedri juhataja dots. R. Otsepa aruande, kontrollkomisjoni esimehe prof. R. Üksvärava kaasaruande, nõukogu liikmete küsimused ja sõnavõtud ning tutvunud õiendiga, märgib, et kateedri õppe-, metoodika-, kasvatus- ja teadustöö on aruandeperioodil kulgenud vastavalt NLKP XXVI ja XXVII kongressi ning EKP XVIII ja XIX kongressi suunistele kõrgkooli arendamise, ideoloogiatöö ja poliitilise kasvatustöö edasise parendamise, samuti ühiskonnateaduste õpetamise tõhustamise alal.

Kateeder on komplekteeritud kogenud õppejõududest, kellest 85,7% omab teaduslikku kraadi. See tagab õppetöö nõutava ideelis-teoreetilise taseme. Üliõpilaste õppeedukus poliitilises ökonoomias on rahuldav. 2/3 päevase õppevormi üliõpilastest õpib hinnetele «hea» ja «väga hea». Poliitilise ökonoomia riigieksamid TP ja TR erialal kulgesid aruandeperioodil rahuldavalt.

Kateeder korraldab üliõpilaste hulgas süstemaatiliselt sotsioloogilisi küsitlusi selgitamaks üliõpilaste arvamust poliitilise ökonoomia õpetamise kohta ja kavandamaks meetmeid poliitökonoomia õpetamise efektiivsuse tõstmiseks.

Aktiivselt ja asjalikult töötavad kateedri 2 metoodikakomisjoni. Õppeprotsess on kateedri poolt välja antava õppemetoodilise materjaliga rahuldavalt varustatud. Õpetamist raskendavaks asjaoluks on rahuldava tasemega õpikute puudumine.

Kateedri õppejõud teevad üliõpilaste hulgas ulatuslikku auditooriumivälist kasvatustööd. Nad on aktiivsed ja pädevad lektorid, kommentaatorid ning propagandistid nii instituudis kui ka väljaspool seda.

Teaduslik uurimistöö on vajalikul määral kontsentreeritud, temaatika aktuaalne ja tulemused märkimisväärsed. Võrreldes eelmise viisaastakuga on vähenenud küll publikatsioonide arv, kuid seejuures on kasvanud liiduliste ja rahvusvaheliste publikatsioonide hulk. On hinnatav, et uurimistöö tulemusena on esitatud direktiivorganitele ettepanekuid, mida on kasutatud majandusmehhanismi täiustamisel ja Tallinna linna majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide koostamisel.

Kateedri juhtimine on toimunud nõutaval tasemel. Kateeder on korduvalt tulnud sotsialistliku võistluse võitjaks instituudis ja teaduskonnas.

Kateedril on veel kasutada reserve õppe- ja teadustöö intensiivistamiseks ning nende taseme tõstmiseks. Nii võiks suurem olla probleemloengute osakaal. Õppetöös võiks veelgi enam kasutada tehnilisi õppevahendeid. Endiselt vähe on kateedri koosseisus baasharidusega õppejõude ja liiga aeglane doktoritööde valmimise tempo. Vähe on kateedri õppejõud publitseerinud ulatuslikumaid teadustöid (monograafiaid).

Nõukogu otsustas:

- **Tunnistada poliitilise ökonoomia kateedri õppemetoodiline, teaduslik ja kasvatustöö kõrgkooli nõuetele vastavaks.**
- **Lähtudes NLKP XXVII kongressi ja EKP XIX kongressi suunistest kõrgkooli arendamise, ideoloogiatöö ja poliitilise kasvatustöö edasise parendamise, samuti ühiskonnateaduste õpetamise tõhustamise alal, poliitilise ökonoomia kateedril:**
- **Orgaaniliselt seostada poliitilise ökonoomia õpetamine NLKP XXVII kongressi ja EKP XIX kongressi materjalidega, tagada loengute ja seminaride ideelis-teoreetilise taseme edasine tõus ning üliõpilaste sisuliste teadmiste süvenemine.**
- **Tõhustamaks kasvatustööd, arendada aktiivsemalt koostööd rühmajuhendajatega ja erialakateedritega.**
- **Tõhustada tööd teadusdoktorite ettevalmistamisel. Jätkata baasharidusega õppejõudude osakaalu suurendamist kateedris.**
- **Leida senisest enam võimalusi (ka koostöös teiste kateedritega) ulatuslikumate monograafiate avaldamiseks.**
- **Õppeprotsessi näitlikustamise parendamiseks näha ette olemasolevate auditooriumide remontimisel ja uute sisustamisel võimalused tehniliste õppevahendite senisest ulatuslikumaks kasutamiseks.**

AUTOMAATIKATEADUSKONNA ASPIRANTUURITÖÖ EFEKTIIVSUSEST

TPI nõukogu, kuulanud ära automaatikateaduskonna dekaani dots. T. Rangi ja instituudi käskkirjaga nr. 109 kinnitatud kontrollkomisjoni esimehe prof. U. Liivi ettekanded ning nõukogu liikmete arvamused, märgib, et teaduskonna aspirantuuri efektiivsus on 1985. aastal teostatud kontrollist möödunud kahe aasta jooksul tõusnud 18,7%-lt 34,8%-ni. Eriti madal on aspirantuuri efektiivsus kaugõppevormis (16-st 3).

Juhendavate õppejõudude poolt esineb liberaalsust ja vähest nõudlikkust töö valmimise ning võetud lisatähtaegadest kinnipidamise suhtes. Teaduskonnal puuduvad teadussidemed riistvaraalaste väitekirjade kaitsmiseks.

Aspirantuuritöö tõhustamiseks nõukogu otsustas:

AUTOMAATIKATEADUSKONNAL:

- **Kujundada teaduskonna uurimistemaatikat selliselt, et ka teaduskonna aspirandid oleksid varustatud õigeaegselt kaitstavate teemadega.**
- **Tõsta nõudlikkust aspirantide tööplaanide täitmise üle ning tagada aspirantuuri efektiivne tõus.**
- **Kuni olukorra paranemiseni mitte lubada vastu võtta aspirante juhendajail, kelle aspirandid aruandeperioodil (1978—1984) ei suutnud kaitsta oma väitekirju (dots. V. Heinrichsen, dots. H. Hinrikus).**
- **Õppejõudude teadusliku kvalifikatsiooni tõstmiseks kasutada enam suundaspirantuuri vormi.**
- **Tugevdada sidemeid teiste kõrgkoolide ja teadusasutuste erialanõukogudega; leida aspirantidele esinemisvõimalusi üleliidulistel konverentsidel ja seminaridel.**

KATEEDRIJUHATAJAIL JA ASPIRANTIDE TEADUSLIKEL JUHENDAJAIL

- **Planeerida meetmed aspirantuuriaja lõpul esitatud, kuid seni mittekaitstud väitekirjade kaitsmisele esitamise kiirendamiseks. Tähtajad teatada aspirantuuri juhatajale 13. juuniks.**

INSTITUUDI NÕUKOGUS

Kuidas läeb välja TPI 50. aastapäeva ürituste ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks loodud toimkondade struktuur?

Üldjuhtimist teostab operatiivstaap, mille eesotsas on dots. Kaido Hääl. Staabi juures tegutsevad toimkonnad koos vastavate töögruppidega. Nii näiteks kuuluvad õppe- ja teadusürituste toimkonna (vanem — prof. J. Metsaveer) juurde ühiskonnateaduste ja metoodikaalaste konverentside läbiviimise töögrupp, tehnika-alaste konverentside läbiviimise töögrupp ning näituste organiseerimise töögrupp. On loodud toimkonnad põhiürituste läbiviimiseks koos selle juurde kuuluva külaliste vastuvõtu töögrupiga; kunsti- ja kultuuriürituste toimkond, trükiste ja meenete toimkond, ehituse- ja remondi, spordiürituste, kujundus- ja sisustustööde, ürituste õigusvaide ja prestiiži, propaganda- ja infotoimkond. Need toimkonnad hõlmavad praktiliselt instituudi kõiki lülisid, moodustades operatiivstaabi juures ühtse organisatsioonilise terviku.

Olete propaganda- ja infotoimkonna vanem. Milline on selle toimkonna ülesanne ja kes toimkonda kuuluvad?

Propaganda- ja infotoimkonna ülesanne on organiseerida ja suunata instituudi tegevuse ning aastapäeva ürituste ettevalmistamise tutvustamist vabariigi massiteabevahendite kaudu laialdasele üldsusele. Teisisõnu — avalikustada operatiivstaabi ja selle kõigi toimkondade tegevust. Meie toimkonda kuuluvad põhiliselt inimesed, kes massiteabevahenditega rohkem kontaktis on ning kes ka ise meie instituudi töid-tegemisi aktiivselt tutvustavad. Need on Enn Hendre, Vahur Mägi, Olavi Pihlamägi, Nadežda Majevskaja, Kuulo Vimmsaare jt.

Veidi laiemas mastaabis: mida üldse pidada heaks, tulemuslikuks (kõrgkooli) propagandaks?

Parim propaganda (kui soovite: reklaam) TPI-le on muidugi instituudi enda edukas tegevus ja sellega kaasnev maine ning külgetõmbejõud. Mõistagi peab see puudutama kõrgkooli kõiki aspekte — nii õppe- ja teadustööd, üliõpilaselu korraldamist, olmesfääri ja palju muud. Kõige selle peegelduseks on täiesti konkreetne INIMENE — rektorist «rebaseni», majandusjuhist riidehoiu- või köögitööliseni. Pole kahtlust, et TPI-d hinnatakse eelkõige tema inimeste alusel. Seega — eranditult igaühel meist on täita instituudi propageerimisel oma missioon. Teadagi ei sõltu kaugeltki kõik meist endist. On hulgaliselt ja väga olulisi tegureid, mis mõjuvad instituudiväliselt — esmajoones muidugi inseneri ja üldse kõrghariduse lubamatult madal sotsiaalne prestiiž. On hea, et selle tõstmine seisab täie tõsidusega päevakorras.

1984. aasta veebruaris toimunud instituudi 50. aastapäevale pühendatud pressikonverentsil väitsite, et ei tohi muutuda liig «kampaanialikuks», et kogu aastapäevaga seostuv propaganda peab läbi viidama pidevalt tõusvas joones. On Teie meelest see eesmärk saavutatud? Kui, siis kuidas?

Jah, hoiatasin sihilikult selle eest, et mitte end «juubelipalavikus» ennatlikult ja hurraalikult tühjaks puhuda. Igasugune mõistlik ja tark propaganda eeldab suunatavat dünaamikat, mis peaks väljenduma tõusvas joones: mida lähemale objektile, seda voolavamaks peab sõna muutuma. Arvan, et enam-vähem oleme sellest teesist suutnud kinni pidada, kuid vastutusrikkam teelõik on ju veel läbimata!

Kuivõrd piisavaks võib lugeda koduvabariigi massiteabevahendite osa instituudi elu-olu valgustamisel? Keda kiita, keda laita?

Hiljutisel pressikonverentsil ütles rektor, et tervikuna võib koduvabariigi massiteabevahendite tegevusega instituudi 50. aastapäeva teema senise valgustamisega rahule jääda. Nõustun sellega. Tõsi, mitte kõik lülid pole võrdväärselt hästi (või halvasti) seda missiooni täitnud.

Meeldib «Rahva Hääle», «Õhtulehe», «Molodjož Estonii», «Tehnika ja Tootmine», raadio ja televisiooni suhtumine. Nende toimetustega on püsiv ja hea koostöö. Rohkem TPI materjale tahaks aga näha «Noorte Hääle», samuti «Sovetskaja Estonia» veergudel.

Huvitavaks ja vastutusrikkaks kujuneb septembrikuule kavandatud suur pühapäevane «Mikrofoorum» raadios, mis täielikult pühendatud TPI-le. Senise töö alusel märgiksin Hille Karmi, Urmi Reinde, Eduard Tüüri, Alar Rästat jt., kes teevad head ja tänuväärset tööd TPI tutvustamisel laiemale üldsusele. Märkimata ei saa muidugi jätta meie endi töötajaid — Vahur Mägi ja Olavi Pihlamägi, kelle saated raadios ja televisioonis on samuti äratanud avalikkuse tähelepanu.

Milline roll on Teie arvates aastapäevaga seoses «Tallinna Polütehnikul»?

Oma instituudi häälekandjana avaldab TP juba pikemat aega regulaarselt kirjutisi TPI ajaloost, olevikust ja eesseisvatest ülesannetest. Õnnestunud on materjalid sarjast «Algus TPI-st», mis rajanevad kohtumistel vilistlastega.

Sooviksin, et TP arvestaks aastapäeva materjalide avaldamisel samuti dünaamikat — rõhuasetus vaadeldavale teemale peaks sügisel kulminatsiooni lähenedes järjepidevalt suurenema. Nähtavasti on otstarbekas mõelda ka aastapäevaga seotud lehe eriväljaannete ettevalmistamisele. Senisest rohkem tahaks näha instituuti puudutavaid probleemartikleid, originaalseid portreekirjutisi TPI õppejõududest ja tudengitest, samuti huvitavatest isiksustest — vilistlastest.

Milline on info- ja propagandakomisjoni roll aastapäeva tähistamise kulminatsiooni ajal (14.—19. oktoober 1986)? Kas pärast aastapäeva vastav komisjon lakkab tegutsemast?

Sel ajal tahame luua püsivalt tegutseva pressikeskuse, kust kõik akrediteeritud ajakirjanikud saavad vajaliku info, kus toimuvad instituudi juhtivate töötajate ja huvitavamate külaliste kohtumised pressiesindajatega.

Praegu selgitame välja kõik need ajakirjanikud, kes hakkavad põhiüritusi lähemalt ja operatiivselt valgustama. Nad saavad vastavad eraldusmärgid ning ühes sellega vaba juurdepääsu kõigile aastapäevaga seotud üritustele.

Ei usu, et kohe pärast aastapäeva tähistamist lähevad operatiivstaap ja toimkonnad laiali. Nähtavasti kestab neist mõnede tegevus veel veidi aega. See puudutab ilmselt ka propaganda- ja infotoimkonda.

Kuidas sai Teist ühiskonnateadlane, TPI õppejõud, väliskommentaator? Kas need ametid on ühe rolli (missiooni) kolm erinevat tahku või kolm erinevat rolli?

Tegemist on ikkagi ühe missiooni kolme, kuid seejuures väga lähedase, osaliselt isegi kattuva tahuga. On ju raske näiteks tõmmata selget piiri ühiskonnateadus-alase ja õppetöö vahele. Side on vastastikune. Mis aga puutub tegutsemisse väliskommentaatorina, siis on nüüdseks selle algusest möödas juba 24 aastat. Selle aja jooksul on raadios ja televisioonis olnud veidi üle 4000 kommentaari. Lisaks 300 ringis trükiajakirjanduses.

Väliskommentaator sai minust kohe pärast TRÜ õigusteaduskonna lõpetamist 1962. aastal. Rahvusvaheliste suhete vastu hakkasin aga lähemat huvi tundma keskkooli lõpuklassides. Tol ajal oli üldse tunda huvi kasvu poliitika ja ühiskonnaelu vastu. Hea tõuke andis selleks NLKP XX kongress 1956. aastal...

Nii et kalduvus ühiskonnateaduste poole kujunes minus välja ammu enne seda, kui 1973. aastal poole kohaga TPI-sse tööle asusin. Kaks aastat hiljem tulin siia majja juba täiskoormusega ametikohale. Seda võin küll öelda, et üliõpilasauditoorium on

(Järg 3. lk.-l)

MEIE OMA FOORUM

VASTAB

INSTITUUDI 50. AASTAPÄEVA OPERATIIVSTAABI PROPAGANDA- JA INFOTOIMKONNA VANEM, TEADUSLIKU KOMMUNISMI KATEEDRI DOTSENT, VÄLISKOMMENTAATOR, KAUA-AEGNE AJALEHE «TALLINNA POLÜTEHNIK» VASTUTAV TOIMETAJA

GABRIEL HAZAK

(Algus 2. lk.-l.)

mulle omamoodi katselaboriks, kus saan oma ideid ja lahendusvariante kontrollida enne kui lähen kommentaatorina massiauditooriumi ette. Tudengite omanäoliste ja võimalikult teravate, keerukate küsimuste eest loenguil-seminaridel olen alati tänulik. Ja ega nende puuduse üle kurta saagi.

Elu on kujunenud nõnda, et praktikute hulgas tunnen end teoreetikuna ja teoreetikute hulgas aga pigem praktikuna. Olen kogenud, et niisugune kombinatsioon pole sugugi halb.

Kuidas on võimalik kõige maailmas toimuvaga kursis olla?

Töö väliskommentaatorina nõuab PIDEVAT, igapäevast (isegi igatunnist) kursisolekut tähtsamate sündmustega rahvusvahelises ja mõistagi ka meie maa sisepoliitilises elus. See kohustus vajutab oma pitseri päevarežiimile, mis paljude aastate vältel on üsna kindlalt juurdunud. Tõsi, pahatihti on niisugune «kodukord» teistele inimestele arusaamatu. Tööpäev algab varahommikul, sest pea iga päev tuleb kokku puutuda erinevate auditooriumidega ning küsimusi verivärsketest sündmustest on meie inimestel alati ohtralt.

Lisaks operatiivinfole tuleb pidevalt olla kursis erialases kirjanduses ja perioodikas avaldatuga, uuemate seisukohtade ja vaidlusteemadega poliitikateaduse valdkonnas.

Kõige maailmas toimuvaga kursis olla muidugi ei suuda keegi. Küll aga PÕHILISEGA. Ma ei ütle, et see on kerge, kuid ilma selleta ei kujuta ka hästi oma elu ette. Palju loeb vast see, et sündmustik on pidevalt muutuv. See välistab rutiini ja tüdimuse. Tähtis on oskus osata eristada olulist teisejärgulisest, vähemtähtsast.

Mida peate ühiskonnateadlasena nüüdisaja olulisemateks probleemideks?

Nii ühiskonnateadlastel kui ka eranditult kõigil inimestel pole praegu küll tähtsamat probleemi kui säästa elu ja inimkond, hoida ära tuumasõda. Tõsine avarii Tšernobõli aatomielektrijaamas hoiatas käegakatsutava ohu eest, mida kätkeb endas kontrolli alt väljunud tuumamaenergia. Mis siis veel rääkida tuumarelva käikulaskmise võimalikest tagajärgedest.

Selleski valdkonnas puutume kokku omapärase vastuoluga: inimmõistus on füüsika tipptasemel tunginud aatomistruktuuri detailidesse, kuid samas ei suuda inimene toime tulla omaenda julgeoleku tagamisega tuumarelva ees. Seda paradoksi seletas Albert Einštein 30 aastat tagasi sellega, et poliitika on ilmselt füüsikast tunduvalt keerulisem — seal kus füüsikateadus on ammu lahenduse leidnud, seisab poliitikateadus alles selle otsinguil.

Poliitikaga oleme eranditult kõik seotud. Valdav osa mitteprofessionaalselt, väiksem osa — professionaalselt. Hoolimata seosest poliitikaga on iga inimese kohus teha kõik TEMAST SÕLTUV rahu ja ühes sellega tsivilisatsiooni alalhoidmiseks.

See keeruline ülesanne on ka mulle kui ühiskonnateadlasele primaarse tähendusega.

Kuidas valmib väliskommentaar, näiteks raadiosaates «Maailm täna»?

Kommentaaride teemad määratakse kindlaks hommikul operatiivnõupidamisel. Mina kui mittekoosseisuline väliskommentaator saan teemast teada tavaliselt telefoni teel enne lõunat. Kui põhitööst on mahti, võin sellele teemale hakata juba kodus mõtlema ja ka oma materjale vaatama. Põhiliselt aga valmib kommentaar pärastlõunatundidel kella 17-ks või 18-ks, s.t. üsnagi vahetult enne saadet. Kokkukirjutamine on loov töö, just siin saab kommentaator oma stiili ja lähenemisnurka näidata, vajalikud rõhuasetused ja seosed esile tuua. Mingit valmisretsepti selleks ei ole.

Põhilise taustmaterjali saab aga Eesti Raadio Pressibüroo hästikorraldatud teatmeteenistuse alusel. Selle panevad toimetajad aegsasti valmis, kuid mida ja kuidas kasutada, millisesse vormi see valada — on juba kommentaatori ülesanne. Kommentaari pikkuseks ei tohi olla üle 3—3,5 minuti.

Osa saateid, näiteks «Maailm meie ümber» raadios või «Rahvusvaheline panoraam» TV-s lähevad aga otse eetrisse. Isiklikult meeldivad mulle rohkem otsesaated.

Kuivõrd kiirelt ja mil määral saavad NLKP 27. kongressil kavandatud ühiskonnaelu muudatused meie tegelikkuseks?

Kongressil vastuvõetud programmi uus redaktsioon ulatub ajaliselt üle sajandivahetuse. Strateegiline eesmärk näiteks majanduse valdkonnas on ju jõuda ühiskondliku tööviljakuse, toodangu kvaliteedi ja tootmise efektiivsuse k õ r g e i m a m a a i l m a t a s e m e n i. Selle taseme saavutamiseks ilmselt ei piisa sajandivahetuseks kavandatud ülesande täitmisest — tõsta ühiskondlikku tööviljakust 2,3—2,5 korda. See tähendaks faktiliselt USA praegust taset. Ent ega USA-ski seista paigal, vaid kapitalismi majanduslik areng kulgeb tsükliliselt läbi tõusude ja mõõnade ikkagi ka ülespoole.

Mis aga puutub lähematesse ülesannetesse, siis on need fikseeritud ühiskonna sotsiaalse ja majandusliku arengu plaanides. Lihtsad need ülesanded ei ole.

Tundub, et praegu teame rohkem sellest, MIDA on intensiivarengu teele üleminekuks vaja teha; vähem oskame mõtestada seda — KUIDAS kavandatut ellu viia.

Sõnad on pahatihti küll tuttavad ning võib tekkida küsimus: millisel imeväel me otsustava murrangu kogu ühiskonnaelu kiirendatud arengus saavutame?

Tagasihoidliku optimistina söandan väita, et sotsiaal-poliitiline ja majanduslik taust (nii sise- kui välispidiselt) on muutusteks objektiivselt uus. Nimetagem loodus- ja tööjõuressursside aspekti või hoopiski uuel tasandil võidurelvastumise mõju, mis lausa sunnib töötama nõnda, et ühtaegu oleks täidetud kaks väga olulist ülesannet — hoida oma maa kaitsepotentsiaali strateegilist tasakaalu tagaval tasemel ning samal ajal kindlustada rahva elatustaseme normaalne tõus. Uus on kindlasti seegi, et põlvkondade vahetus on seaduspäraselt jõudnud ühiskonnaelu tipptasemele. Iga põlvkond kannab aga nii või teisiti endal oma konkreetse ajastu pitserit...

...Kõigi nimetatud tegurite taustal ongi hädavajalik IGAÜHE vastutus- ja peremehetundega kompetentne töö, nõnda et inimene igati tunnetaks: töötan rohkem ja paremini — elan jõukamalt; töötan vähe ja viletsamini — elan viletsamalt. See on sotsialismi kui klassiühiskonna, kui kaubalis-rahaliste suhete ja töö järgi jaotamise ühiskonna olemus. Mida kiiremini niisugune hoiak suudetakse domineerivaks muuta, seda kiiremini realiseeruvad partei kongressil kavandatud ühiskonnaelu muudatused meie tegelikkuseks.

Milline on kõrgkooli roll kõikide eesseisvate muudatuste elluviimisel?

See roll on määratletud ajakirjanduses hiljuti avaldatud ulatuslikus projektdokumendis. Projekti asjatundlik ja loov läbiarutamine kõrgkooliga otseselt või ka kaudselt seotud inimeste poolt saab oluliselt kaasa aidata selle täiustamisele. Üks on aga selge — kõrgkooli ja kõrghariduse prestiiž (nii materiaalses kui ka vaimses tähenduses) on meil veel lubamatult devalveerunud. Eks ole sellegi põhjus paljuski töö järgi jaotamise põhimõtte ignoreerimises. Väga tähtis on, et iga insener või ökonomist, iga kõrgharidusega spetsialist teeks tema ettevalmistusele ja tasemele vastavat tööd ning et seda tööd ka vastavalt hinnataks. Edasipürgimisel tuleb rangelt kinni pidada mõistuse vabast konkurentsist, mitte aga lähtuda suvalistest subjektiivsetest kriteeriumitest, mis ühiskonnale lõppastmes vaid kahju toovad.

Milline on Teie meelest instituudielu probleem nr. 1?

Tähtsamaiks probleemiks pean igaühe, jällegi — alates rektorist ja lõpetades esimese kursuse tudengiga, niisuguse suhtumise saavutamist oma töösse ja õpingutesse, et valitseks tunne — see on MINU INSTITUUT, minu Alma Mater.

On lihtsalt kurb ja naeruväärne, kui õppejõud peavad üliõpilaste ühiselamus käima järelvalvet teostamas. Saagem ükskord ometi aru, et a i n u ü k s i distsiplinaar-administratiivsete vahenditega inimest ei kasvata.

Kõrgkoolis on vajalik tõeline sotsialistlik üliõpilas-omavalitsus. See peab puudutama nii õppeprotsessi (ka loengutest osavõtu küsimus, stipi määramine ja muud sellega seotud), ühiselamuid (koos targa stimuleerimise süsteemiga), toitlustamist, riietehoidu, avalikku korda jm. instituudi üliõpilaselu puutuvaid valdkondi. Üliõpilasomavalitsuses peaksid faktilised ja nominaalsed liidrid ühte langema. Siis on neil autoriteet ja ka TAHE täita vastutusrikast ühiskondlikku rolli.

Öelduga seoses pean väga oluliseks ka ühiskondlike institutsioonide funktsionaalselt ranget piiritlemist. Pahatihti on ju nii, et «kõik teevad kõike ja samal ajal mitte midagi». On vaja silmas pidada, et partei- ja komsomoliorganisatsioonid on eelkõige ikkagi juhtiv-suunavad, ideoloogilis-poliitilised institutsioonid. Nende juhtivorganid ei pea mitte asendama või hooldama teisi ühiskondlikke organisatsioone.

Olite 8 aastat ajalehe «Tallinna Polütehnik» vastutav toimetaja. Mida andis (või mida võttis) see töö? Kas praegu loete iga TP numbrit, ja kas sama pilguga, kui trükiloale alla kirjutades?

Töö ühiskondlikel alustel TP vastutava toimetajana oli mulle põhiliselt meeldiv. Tore oli vedada ühist koormat Hille Karmi ja Urmi Reindega. Koostöö rikastas meid vastastikku. Aeg läheb ja elu ei salli seisvat vett. Ma mõistsin täiel määral, et Hille ja Urmi olid TP tasemest üle kasvanud. Nad vajasid laiemat tegevusruumi.

Tulid uued ja nooremad. Mul on hea meel, et Tiina ja Enno Tammer mõistsid oma missiooni. Neil polnud kerge. Noored olid õnneks raskustest üle, mõistes et PEAMINE ON TÖÖ.

Mida võttis? Eelkõige aega. Kuid usun, et mitte mõttetult. Ajateguri tõttu ei loe ma nüüd enam TP-d endiselt viseerijatoimetaja pilguga. Huvi tunnen aga ajalehe vastu küll. On ta ju siiski aastatega muutunud lähedaseks.

Milline peaks olema korralik, loetav, populaarne kõrgkooli ajaleht?

Kõrgkooli ajaleht peaks minu arvates olema kõigepealt ü l i õ p i l a s l e h t. See tähendab, et autorid ning järelikult probleemid peavad olema esijoones üliõpilaste nägu. Mõistagi ei tähenda see, et õppejõud kõrvale jääksid. Jutt on proportsioonidest. Loetav üliõpilasleht peaks andma infot kõrgkooli(de) elust, veelgi enam aga asjalikku-kriitilist hinnangut kõrgkoolielu erinevatele tahkudele. Ärgem nõudkem formaal-bürokraatlikult, et üliõpilaste kriitika peab alati ja kõiges olema sajaprotsendiliselt konstruktiivne (puuduste likvideerimiseks ja edasiseks tegutsemiseks detaillahendust pakkuv). Kõrgkooli loetav leht peab minu arvates igal juhul eluga sammu pidama, valdavalt aga sellest eespool käima.

Ajaleht on kehv, kui ta lugejat oodates seisma jääb. See ei tähenda sugugi mitte alati bisnesi-käalutlust. Soovin TP toimetusele, et nõudmine ajalehe järele pidevalt kasvaks, mis kunagi sunniks tiraažigi mõnevõrra tõstma. Soovin ka, et TP edaspidigi bürokraatidele alati muret ja peavalu valmistaks.

Mis on õppejõu töös kõige tähtsam, kõige formaalsem? Milline on tark ja rumal üliõpilane?

Õppejõu töös pean kõige tähtsamaks muidugi teadmisi, kompetentsust oma aine osas. Siis võid pretendeerida ka usalduslikkusele suhtlemises auditooriumiga.

Olen ikka ja jälle rõhutanud, et poliitikas ei ole olemas kohatuid, rumalaid või provotseerivaid küsimusi. Küll aga on hulgaliselt raskeid, keerulisi, ka õppejõule ebamugavaid, isegi üle jõu käivaid küsimusi. Ent selle kohta võib vaid öelda — paras talle, sest selleks ju õppejõud auditooriumi ette saadetakse, et aidata kuulajaid keerulisemates asjades paremini selgusele jõuda. Tahan ka rõhutada, et õppejõud peab suhtlemisel tudengitega olema igal juhul aus — ei tohi valetada ei teistele ega iseendale, küll aga on paslik tunnistada, et mõnda konkreetset küsimust õppejõud momendil lihtsalt ei suuda mõtestada ega anda piisavat vastust. Niisugune hoiak on minu meelest igal juhul etem formaalsest veeretamisest, kõlavate fraasidega žongleerimisest.

Formaalne on õppejõu töös kindlasti see, kui ta loengu või seminari algul peab kulutama aega kohalolijate fikseerimiseks. Kuigi teisalt, tudengite vaba osavõtt loenguist ja seminaridest näitab ühtaegu ka nende hinnangut õppejõule. Siingi on olnud meeldivat, aga ka pettumust. Iga õppejõud peaks seda hinnangut alati tõsiselt ja enesekriitiliselt arvestama.

Tark üliõpilane on see, kes oskab kuulata ja kaasa mõelda, veelgi parem — iseseisvalt edasi mõelda. Tark üliõpilane on õppejõule meeldiv vestluspartner. Rumalale üliõpilasele (neid paraku on pea igas õpperühmas, kuigi kõik on suhteline) ma ei orienteeru. Vastasel korral kaotaksid huvi need, kellele ühiskonnateaduste õpetamine kõrgkoolis tõesti huvi pakub ja kes spetsialistidena teaduslikku maailmavaadet loovalt edasi kanda suudavad.

Kuidas peegeldab riigieksam tudengi ühiskondlik-poliitilisi teadmisi, maailmavaadet? Mida üliõpilane teaduslikku kommunismi riigieksamil ei tea? Või teab kõike?

Riigieksam ühiskonnateaduste alal (seni on see olnud teaduslikus kommunismis, edaspidi saab tõenäoliselt olema marksismis-leninismis, haarates selle kõiki põhikomponente) peegeldab muidugi üliõpilase-diplomandi teadmiste pagasit ühiskondlik-poliitiliste küsimuste valdkonnas. Ent ei maksa eksamit, s.h. riigieksamit kui kriteeriumit üle hinnata. Üks asi on nõutav materjal ära õppida, teine asi — suuta seda materjali sotsiaal-poliitiliselt mõtestada, oskus iseseisvalt mõelda, analüüsida, näha ühiskonnaelu erinevate tahkude vahelisi seoseid, arengu seaduspärasusi, argumenteerida oma seisukohti maailmavaateliselt, teaduslikult põhjendatult. Kahjuks puutume praegu veel sageli ka riigieksamil kokku loogikavaesuse, primitiivse mõtlemise, lihtsustamise ja ühiskondliku elu ilustamise katsetega, samuti sotsiaalse võhikluse ja liigsõnalisusega. Pahatihti on aga tudengil puudu elementaarsetest teadmistest ja on lausa piinlik mõelda, et see peab olema TPI-st tulev noor edumeelne spetsialist. Siiski olen ma riigieksamilt saanud sageli ka meeldivaid elamusi. Kena on olnud seegi, kui üliõpilane pärast riigieksamit tuleb ja palub mälestuseks autogrammi mõnele brošüürile või artiklile. Meeldiv on kohtuda oma endiste õpilastega ka aastaid hiljem — olgu siis kvalifikatsiooni tõstmise instituudis, marksismi-leninismi ülikoolis või muudes auditooriumides.

Te küsite, kas on tudengeid, kes kõike teavad riigieksamil. Usun, et kõike ei tea ka õppejõud, ja üleüldse kõike ei saa keegi teada. Küll aga **olulisemat, ajastule tüüpilist ning suundaandvat** — ja seda nõuamegi endast lugupidavalt diplomandilt.

Sooviksin, et edaspidi pööratakse õppeprogrammides rohkem tähelepanu ühiskonnateaduste erinevate probleemteemade käsitlemisele. **Võib-olla on otstarbekas praktiseerida fakultatiivsete erikursuste süsteemi,** kus saaks sügavuti vaagida suhteliselt kitsamat, kui tudengile (ja ka õppejõule) suuremat huvi pakkuvat temaatikat. **Mõeldav oleks ka riigieksamil suurema kaalu andmine referatiivse või isegi ühiskonnateadustealase diplomitöö kaitsmisele,** mis asendaks traditsioonilise ja paljuski end ammendanud eksamipileti alusel vastamise. On ju pileti tõmbamine paljuski omamoodi loterii ning järelikult hindaminegi sõltuv juhuslikkuse parajast annusest. Need on probleemid, mille üle tasuks mõelda kõrgkooli täiustamise projektdokumendi arutamiselgi.

Mis Teid elus ja töös kõige rohkem kurvastab?

Mul isiklikult on elus kõvasti vedanud. Nõmedate inimestega olen haruharva kokku puutunud. See võimaldab neist n.ö. mööda vaadata.

Häirib see, kui inimene tahab saada rohkem, kui ta ise teistele inimestele (või ühiskonnale) suudab anda. Häirib kõvasti levinud ebakompetentsus ning usaldamatust põhjustav vastutuse kartus. Häirib inimlikult lihtsameelne kadedus.

Ent kõik see on täpe võrreldes plusspoolega, mida teadlik elu on andnud. See teebki rõõmu, sest nagu öeldakse... «karavan liigub ikkagi edasi».

Mida küsiksite endalt TP veergudel?

Küsiksin — **MIDA SA ÕIETI TAHAD, MILLE POOLE PÜÜDLED?**

Ega oskagi paugupealt vastata. Vast selle poole, et aus tööinimene tunneks end veelgi paremini ja sotsiaalselt turvalisemana, et nõmedust ja usaldamatust oleks siin ilmas vähem. Et lapsed saaksid meist targemad, et igaühel meil oleks veelgi selgem peremehetunne oma ühiskonna liikmena ja muidugi, et TPI meheikka jõudnuna võimsalt edasi areneks.

Üht tean aga selgelt — ma ei taha igavat, üksluist, halli argipäeva. Olen harjunud vaidluste ja parajalt teravate, ergutavate olukordadega.

JÄLLE OLÜMPIAADI-LAINEL

Makkame vist juba harjuma üleliiduliste olümpiaadidega «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress», mis on toimunud viis aastat järjest. Kuid info nendest olümpiaadidest kipub imbuma asjaosaliste kitsamast ringist laiema avalikkuse ette väga vaevaliselt ja ebakorrapäraselt, palju visamalt kui näiteks teave spordivõistlustelt.

Kes olid parimad k. a. üleliidulise olümpiaadi I voorus teoreetilises mehaanikas? Lakooniline protokoll kinnitab järgmist:

1. **Luure, Priit**
2. **Meinberg, Madis**
3. **Otsa, Kadri**
4. **Mitt, Andrus**
5. **Avi, Ain**
6. **Takkin, Andrus**
7. **Valke, Veljo**
8. **Tadolder, Meelis**
9. **Liik, Jaan**
10. **Mühle, Tõnu**

Eelmiste aastate kogemusi silmas pidades valiti ülesanded juba TPI olümpiaadil suhteliselt rasked — põhimõtte järgi, et vette kukkunu peab ise omal jõul välja ujuma. Sellest ka suhteliselt kasin punktisaak.

Vabariiklikule olümpiaadile kutsutute hulgas oli meie üliõpilaste seas ka mitmeid favoriite, kes mitmesugustel põhjustel ei saanud I voorust osa võtta. TPI esindus pani välja II voorus peale põhivõistkonna ka kaks varuvõistkonda ja nüüd läksid kaardid päris segi:

1. **Roostfeldt, Mart**
2. **Takkin, Andrus**
3. **Meinberg, Madis**
4. **Ainsaar, Tarmo**
5. **Jägel, Arvo**
6. **Martma, Andres**
7. **Liik, Jaan**
8. **Luure, Priit**
9. **Otsa, Kadri**
10. **Repän, Villu**

Võistkondlik arvestus:

I koht TRÜ (Ainsaar, Jägel, Repän, Kaasik, Lindmaa) — 154 p.
II koht TPI (Meinberg, Luure, Otsa, Avi, Mitt) — 141 p.
III koht EPA (Jalakas, Nõmmik, Kilgi, Arendi, Oona) — 17 p.

Väljaspool arvestust võistelnud võistkonnad:

TPI II — (Takkin, Liik, Volke, Konsap, Tadolder) — 154 p.
TPI III — (Roostfeldt, Martma, Jors, Kriis, Paales) — 155 p.

Tagantjärele targana võisime tõdeda, kui raske on mõnikord koostada üht tõeliselt esileküündivat esindust (vabariiklikul olümpiaadil esindasid meid kolm ühtlast võistkonda).

Niisiis formaalne esikoht TRÜ-le. Kas varuvõistkonnad oleksid ka TRÜ võimsust suurendanud? Nähtavasti mitte oluliselt, sest TRÜ-s õpib teoreetilist mehaanikat matemaatikute ja füüsikute suhteliselt väikesearvuline kontingent, samal ajal kui TPI-s on see distsipliin üldaineks.

Lõppvooru, s. o. — üleliidulisele olümpiaadile pääseb Eestimaalt 4 parimat. Kas jääb selle otsustamine TPI siseasjaks (juhendi järgi TRÜ III vooru ei pääse) või annab EPA Eesti esindusele jälle parima osavõtja, nagu see juhtus kahel viimasel üleliidulisel olümpiaadil? Käesoleva aasta hilissügisel saame sellele täpse vastuse.

T. LIIVA,
teoreetilise mehaanika kateedri dotsent

ÕNNITLEME!

ULJAS TAMM
50

16. juunil tähistab oma 50. sünnipäeva elektroonika kateedri dotsent automaatikateaduskonna prodekaan ULJAS TAMM.

***1958—63 õppis Uljas Tamm* TPI energeetikateaduskonnas automaatika ja telemehaanika erialal. Pärast lõpetamist töötas assistendina elektroonika kateedris. Aspirantuuriaastad (1965—68) möödusid Moskva Energeetikainstituudi elektrimõõtmistehnika kateedris. Kandidaadidissertatsiooni kaitses juunis 1970 ja veebruaris 1971 on talle omistatud tehnikakandidaadi kraad, 1976. a. dotsendi teaduslik kutse. 1978—83 juhatas Uljas Tamm elektroonika kateedri tööd ja 1981—85 oli automaatikateaduskonna dekaan. Mitmeid aastaid olid U. Tamme teadusliku töö objektideks mõõtemuundurid, nendega olid seotud ka mitmed lepingulised tööd. Viimastel aastatel on juubilari huviobjektideks olnud informatsiooni esituse seadmed ja mikroprotsessortehnika, millise ainega on seotud ka U. Tamme õpetatavad ained ja juhendatavad kursuse- ja diplomiprojektid.**

Ulatuslik on olnud meie kolleegi ühiskondlik tegevus. Praegu on U. Tamme juhtida instituudi karskusühing.

Jõudu ja edu edaspidiseks soovivad kolleegid TPI-st.

Valke irve

MOOD NÕUAB OHVREID

Mbuulu saareriigi naiste hulgas on moodi läinud poistepead. Neid lõigatakse ise või lastakse lõigata Läänest palgatud spetsialistidel. Poisipea on juba $^2/_3$ mbuulutaridest.

Naiste moekirg on mehi seni jätnud ükskõikseks. Küll aga täheldatakse Mbuulu saareriigi poiste arvukuse järsku langust.

LAUPÄEVAKU-UUDISEID

Padavere Viilimistööde Eksperimentaal Teaduslik-Tehnilise Tootmiskoondise töömehed on edukalt täitnud plaani, aktiivselt osalenud ühiskondlikus elus, olnud taidluses esirinnas.

Ka laupäevakule tuldi reipas meeleolus kogu kollektiiviga, nägudel säramas ehe tööröõm. Reporteri küsimusele «Mida teete?» kõlas vastuseks üksmeelne: «Mis siin ikka. VII-LIME.»

Ega's midagi — JÕUDU TÖÖLE, SELTSIMEHED!

UUED TUULED

Moodi läinud stiilivahetused spordiilmas ja uute tuulte otsingud lõid sisse ka ratta- ja autosporti. Ratturid võtsid ridamisi kasutusele autode mootoreid ning tulemused, ja mis veel tähtsam — kiirused aina kasvavad. Pealtvaatajail on, mida vaadata.

Kahjuks ei saa seda veel autospordi kohta öelda. Elame, näeme. Asja arutab rahvusvaheline komisjon.

KÄRBESTELE VALU

Tuntud ratsionaliseerija Norski leidis mahti ka kärbsepiitsa täiustamiseks.

Nüüd saavad kärbse kätte ka kõige kohmakamad lööjad. Nimelt tuli Norski geniaalsele, kuid nagu ikka lihtsale ideele — katta piitsa löömiskumm kärbseid ligitõmbava ainega. Kui löök lähebki mööda, tõmmatakse kärbes ikka kummile, ja kui vaja, on võimalik kärbes tappa teise piitsaga (või käega).

Praegu katsetused käivad. Otsitakse sobivat ainet. Ka kärbestest tuleb puudus.

PIHTIMUS

Olin laps, kui ema ütles, et ära sa valetama küll hakka, see teeb su elu raskeks.

Ja isa ütles, et ära sa varastama küll hakka, see teeb su elu raskeks.

Ning vanaema toonitas kogu aeg, et vaata sa poiss, ära jooma hakka, see teeb su elu raskeks.

Nüüd peab tunnistama, et vanadel inimestel oli õigus: ega mul kerge küll ole.

JÜRI PÜHA

KOLM LIMERIKKU

«Limerik» on inglise vemmalvärss ja Inglismaal, kui traditsioone austaval maal, on ta praegugi populaarne. Meil on limerik suhteliselt noor, aga leidub siinkandiski ühtekoma teist, mida võiks veidi vemmaldada. Inspiratsiooniallikaid ei ole vaja kaugele otsima minna, neid on meie instituudiski küll.

TAIDLUSEST

Üks asi, mis väljaspool vaidlust:
tuleb toetada tudengitaidlust!
Ühikas suitsunurgas
õlletaidlus käib ergas —
võitjad auhinnaks eksmati said just..

INSTITUUDI POPULARISEERIMISEST

Ma tean üht imehead nippi,
mis rohkesti poisse tooks tippi!
Lahendaks see kõik mured
vastuvõtul. Jah, tuleb
otsustavalt meil tõsta stippi!

* * *

Instituuti kord astus (ei tea mille eest?...)
paarkümmend tulist lõunamaa meest
Palmi all fuajees
seni käis RSP
kuni selgus: siin hindeid saab teadmiste eest...

TUDENGI LAULUKE

«NII NAGU ASI ON»

Moto: Mis on linnukesel muret
mis ta sööb
või kust ta saab...

Mis on tipi neiul muret
mis ta teeb
või palju saab...
Kui kord tippi juba tuled
küll siis mehele ka saad

Refr.: Nagu tibud koorega, ta
kaetud hella hoolega...
Mis on tipi kutil muret
mis ta joob
või kes ta toob...
Kes siis praegu liha suret' —
tipp ju elürõõmu kool!

Meie inseneri tulevik
on helgematest helgem
ja meie inseneri pilk
on selgematest selgem

Refr.: Nagu tibud koorega, me
kaetud hella hoolega...

MARE KUKK, KÜ-81

TPI 50. AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD «SEENIORI» TANTSU-TURNIIR...

...toimus sel aastal Glehni lossi remondi tõttu kohvik-klubi ruumides. Turniiri juhtis dets. Jüri Papstel. 25. maiks oli kokku tulnud 12 «D»-klassi ja 4 «C»-klassi tantsupaari mitmetest Tallinna ja Tartu klubidest. Võisteldi eraldi standard- ja ladina-ameerika tantsudes.

Võitja au langes osaks järgmistele paaridele:

D-standard: Tiit ja Pilvi Väli (TPI «Seenior»).

D-ladina: Jaan Kiviall — Laine Beljajeva (J. Tombi nim. kultuuriklubi «Quick»).

C-standard: Endel Tammepõld — Tiia Aru (kultuuriklubi «Tselluloos»).

C-ladina: Toivo Aus — Ulvi Luht («Hõbe-Must»).

Vinge pühapäev oli leidnud kaasakiskuva ja nauditava sisu.

REIN MÄGI

SUUR KIRJUTAMISE VÕISTLUS KUKKUS SUURELT LÄBI

Jah, nii see on. Kurb. Kahjuks.

Sügisel võistluse väljakuulutamisel olid lootused suured, preemiadki (vähemalt endi arvates) suured. Kevadel venitasime tähtaega, lootsime edasi (kas naiivne utopism, või mis?!) ja kokkuvõtteid tehes olid pettumused suured —

sest: pole kellelegi auhindu jagada.

Kokku laekus 4 tööd, neist kolm on avaldatud. Ümbrikke avades selgus, et mitte ühtegi tööd oma instituudi üliõpilastelt.

Järjekorras: esimene töö «KAKSIKUD» (märgusõna «Uus väljaanne») avaldati TP-s nr. 35, 13. dets. 1985. Autoriks **MARTIN NAPA** Tartu Riiklikust Ülikoolist. Et oli ette nähtud ka eriauhind kõige esimesele tööle, siis Martin Napale 10 rubla (saadame postiga).

Teine töö «PENSIONISÜNDROOM» (märgusõna «Andropogon»). Avaldatud TP-s nr. 7, 28. veebr. 1986. Selle töö autor ei taha end kuidagi avalikustada. Tema ümbrikus oli kirjake, kus ka ainult pseudonüüm ANDROPOGON

Kolmas avaldatud töö «MAJANDA PALJU TAHAD...» (märgusõna «Rahakott») oli toimetusepoolne «provokatsioon», et ergutada huvi võistluse vastu, kirjutamise vastu. Selgus, et tulutu.

Neljas, avaldamata töö «PROFESSOR T JA TEMA KASS (isikimprovisatsioon professor Karl Tihasest)» kirjutas «Õhtulehe» korrespondent **PEETER NOVOD.**

Kokkuvõttes ei vastanud ükski töö päris täpselt väljakuulutatud teemale. Ja et töid oli vähemast vähem, siis pole mõtet ei premeerida ega sättida paremusjärjestust (see oleks žürii poolt tõhutu hinnaalandus).

SUUR TÄNU OSAVÕTJAILE!

«Suur aeg nõuab suuri tegusid,» on J. Hašek öelnud. Kohandades öeldut: suur kirjutamise võistlus nõuab suuri kirjatöid. Suuri kirjatöid saavad kirjutada vaid suured kirjutajad. Suured kirjutajad on need, kes on sisemiselt JULGED, rääkimata arukusest, maailmanägemise omast vaatevinklist, aktiivsest eluhoiakust.

Ikka ja jälle peab tõdema, et instituudis on selliseid üliõpilasi vähe. (Või: lihtsalt ei jätku neid enam oma ajalehe jaoks.) Ikka ja jälle peab edasi lootma...

Järgmiste võistlusteni!

Ajalehe «Tallinna Polütehnik» tegevtoimetaja
ENNO TAMMER

Kallis Tiia!
Jagame Sinu leina armsa ema surma puhul.
TI-101 ja infotöötluse kateeder.

«TALLINNA POLÜTEHNIK»
«ТАЛЛИННСКИЙ ПОЛИТЕХНИК»

Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42. Орган парткома, ректората, комитета ВЛКСМЭ и профкома Таллиннского ордена Трудового Красного Знамени политехнического института, «Таллиннский политехник». Типография «Ühiselu», Пикк, 40/42.
Toimetuse aadress: 200108, Tallinn, Ehitajate tee 5, TPI, 3 hoone, tuba 204, tel. 537-261.
Адрес редакции: 200108, Таллин, Эхитаяте тее, ТПИ, 3 корпус, комната 204. Тел. 537-261.

Tell. nr. 1580
MB-05972

Vastutav toimetaja
R. MIKENBERG